

Politikologija kao naučna disciplina

O čemu razgovaramo?

- Šta je to politika?
- Da li je politikologija uopšte nauka?
- Kojim temama se politikologija zapravo bavi?
- Postoje li *klasici* u politikologiji?
- Šta su novi trendovi u politikologiji?
- Da li “pozajmljujemo” od drugih nauka? I, da li nas to manje čini naukom?
- Koji su to najuspješniji “hibridi”?

Da li je politikologija naučna disciplina?

- Coburn Amendment, 2013
 - ““There is no reason to spend \$251,000 studying Americans’ attitudes toward the U.S. Senate when citizens can figure that out for free.”
- Običaj je da naučnu disciplinu određuje predmet i poseban metod
- Kod politikologije kao discipline izostaje poseban (samo za ovu oblast specijaliziran) metod
- Disciplina organizovana oko predmeta – proučavanje **politike**
- Kako definisati i objasniti politiku?

Politika, šta je to?

- Vještina? Umjetnost? Nauka? Profesija?

Politika, šta je to?

- **Politika kao ograničena upotreba društvene moći.**
- Politikologija stoga proučava prirodu i izvore ovih ograničenja, kao i načine upotrebe moći u njihovim okvirima.
- Moć – sila, „pure and simple“
- X ima moć nad Y onda kada je u stanju da natjera Y da uradi nešto što on inače ne bi i sam uradio i što X preferira više od Y (Dahl, 1957)
- Moć, vlast, autoritet – razlike u pojmovima
- Alternativna definicija: „Who gets what, when and how“, (Lasswell, 1950)

Da li je politikologija naučna disciplina?

- „Sistematično proučavanje određenog predmeta u cilju pronalaženja niza diferenciranih spoznaja o empirijskom svijetu“
- Postoje li politikološki zakoni? („uvijek“ i „nikad“ VS. „vjerovatno“ ili „manje vjerovatno“)
- Razlog u tome što su dio jednačine – ljudi („intentional objects“)
 - Elementi: uvjerenja, namjere, značenja, stavovi, mišljenje...

Teme

- Istorija (istorijski legati)
- Institucije
- Društvene norme, politička kultura
- Društvene i političke organizacije
- Socio-ekonomski faktori
- Socijalizacija, ideologija, sistem masovnog uvjerenja
- Sistemi manipulacije...

Savremeni trendovi

- Profesionalizacija
 - Saglasnost oko toga šta je minimum kompetencija koje članovi zajednice moraju imati
- “Pomirenje” kada su u pitanju “vječne” debate ko je važniji:
 - Agensi ili strukture
 - Interesi ili institucije
 - Racio ili navike
 - Ideje ili interesi
 - Dubinske ili studije velikog broja slučajeva

Discipline

- Političke institucije
- Političko ponašanje
- Komparativna politika
- Međunarodni odnosi
- Politička teorija
- Javne politike i sistemi uprave
- Politička ekonomija
- Politička metodologija

Lingua franca of the discipline

- *Civic culture*, Almond & Verba 1963
- *American Voter*, Campbell, Converse, Miller and Stokes, 1960
- *Who Governs*, Dahl, 1961
- *Class and class conflict in Industrial Society*, Dahrendorf, 1959
- *Nerves of Government*, Deutsch, 1963
- *Economic Theory of Democracy*, 1957
- *System Analysis of Political Life*, Easton, 1965
- *Political Order in Changing Societies*, Huntington, 1968
- *Responsible Electorate*, Key, 1966
- *Political Ideology*, Lane, 1962
- *Intelligence of Democracy*, Lindblom, 1965
- *Political Man*, Lipset, 1960
- *Social Origins of Dictatorship and Democracy*, Moore, 1966
- *Presidential Power*, Neustadt, 1960
- *Logic of Collective Action*, Olson, 1965

Odnos sa drugim disciplinama ili “What is your field?”

- „ill defined, amorphous and heterogeneous” Greenstein & Polsby, 1975
- Specijalizacija
- Hibridizacija
 - pozajmljivanje i zajedničko korišćenje koncepata, teorija i metoda
- Fragmentacija
- Timski rad kao odgovor na probleme koje nosi interdisciplinarnost

Kako „pozajmljujemo“ koncepte?

- Koncept – pojam
 - „Uloga“ – iz teatra u političku sociologiju
 - „Revolucija“ – od Kopernika do Luja XIV, istorija, sociologija, politikologija
 - Iz sociologije: agregacija, asimilacija, kruženje elita, kohezija, hijerarhija, socijalna struktura, socijalizacija, klasa...
 - Iz psihologije: alijenacija, aspiracija, stav, ponašanje, ličnost, stereotip...
 - Iz ekonomije: korporativizam, industrijalizacija, liberalizam, GDP...
 - Iz filozofije: anarhizam, aristokratija, konsenzus, sloboda, idealizam, vrijednost...
 - Iz antropologije: nepotizam, patrijarhat, pluralizam, kaste...
- Od praktičara (novinara i političara): izolacionizam, lobiranje, neutralnost, nihilizam, plebiscit, patronaža...

Kako “pozajmljujemo” teorije?

- Kako napreduje kolektivno znanje u prirodnim i društvenim naukama?
- Otuđenje (primjeri: Veber i Dirkem, Kembel i Lazarsfeld)
- “Most of time there is not even confrontation but careful mutual avoidance, superb disregard on all sides”
- Thomas Kuhn i *Struktura naučnih revolucija*
 - “no paradigm seeks to any more to order, and even less to unify, the field of social sciences”
- **Postoji li kumulativni progres u društvenim naukama?**
 - Primjeri – teorije o interesnim grupama (politikologija + ekonomija), teorije političkog sistema (politikologija + biologija)

Kako “pozajmljujemo” metode?

- Iz psihologije, ekonomije, sociologije, matematike, logike...
- Primjeri:
 - Kreiranje skala – psihologija
 - Analiza putanje (path analysis) – biologija
 - Multivarijantna analiza – sociologija
 - Linearna povezanost – statistika...

Rein Taagepera: *Making Social Sciences More Scientific. The Need for Predictive Models*

Prekogranične discipline

- Politička psihologija
 - Socijalna psihologija
 - Kognitivna psihologija
 - Harold Lasvel, Robert Lejn, Sidni Verba...
- Politička geografija
 - Geografija kao faktor razvoja, geo-politika, izborna geografija, studije urbaniteta...
- Politička sociologija
 - Giovanni Sartori – razlika između Političke sociologije i Sociologije politike
 - Zavisi šta su nezavisne varijable – ako su društvene strukture govorimo o sociologiji politike, ako su političke strukture o političkoj sociologiji
 - S.M. Lipset, H. Linc, G. Sartori, M. Veber...
- Politička ekonomija
 - Važnost ekonomije kao faktora
 - E. Downs i M. Olson
 - Teorija racionalnog izbora

Prekogranične discipline

- Politička antropologija
 - Rođena iz okolnosti, propast kolonijalizma 50-60tih godina
 - Tipologija tri svijeta
- Politikologija i prirodne nauke
 - Razvojne studije
 - Uticaj tranzitologije
 - “U kojoj mjeri faktore prirodne sredine treba uključiti u parametre ekonomskog, socijalnog i političkog razvoja?”